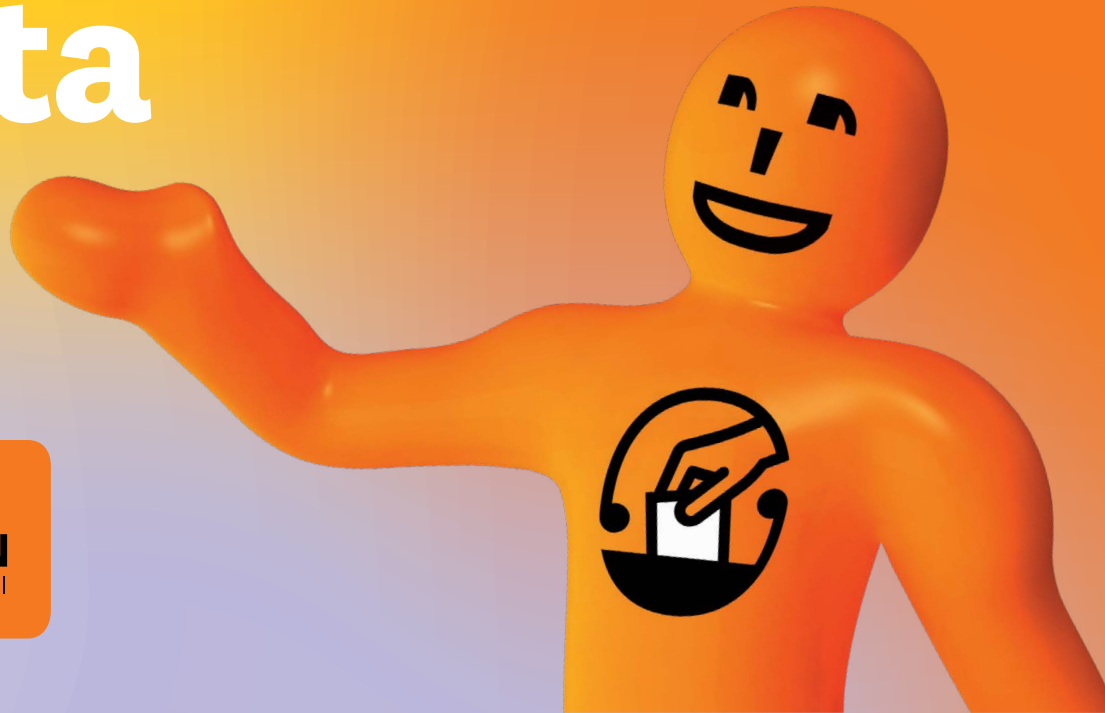

Tapena ke lehitāla ma palota

**ELECTORAL
COMMISSION**
TE KAITIAKI TAKE KŌWHIRI

ROE47 A4 Tokelauan 04/2026

Hea te lehitāla ai ke palota?

Kafai koe kua lehitāla ke palota, e mafai ke fai ho leo i na faigā palota lautele, na faigāpalota i te komiuniti ma na faiga filifiliga fakamua. Ko na faigā palota he avanoa tenā ke fai ai hau filifiliga pe ko ai te fai ma o hui ki te palemene, pe ko ai foki te hao ki te taupulega o te koga e nofo ai koe, i hō he matakupu e tāua ki a te koe.

E mafai ke fakamautinoa e koe te lagona o to leo kafai koe e lehitāla ke palota.

Ko ai te mafai ke lehitāla ma palota?

Ko koe e tatau ke lehitāla kafai ko koe e:

- 18 o tauhaga pe i luga ake, ma
- Ko koe ko he hitiheni Niu Hila, pe he tino nofo tumau i na mafuaga tau ki na faigā palota, ma e
- na nofo i Niu Hila mo he 12 mahina hohoko pe hili atu i he vaitaimi o to olaga.

Ko koe ko he tino nofo tumau i na mafuaga tau ki na faigā palota kafai ko koe kua taga ke nofo i Niu Hila i lalo o te Tulafono ma ko koe e he manakomia ke fano kehe i loto o he vaitaimi patino. Ko na vaega ienei e aofia ai he tino na hau ki Niu Hila i he visa nofotumau.

Kafai ko koe ko he Auhetalia, Niue, Tokelau pe he Kuki Ailani, ko koe e mafai ke lehitāla kafai ko koe na nofo i Niu Hila i he 12 mahina hohoko pe hili atu.

Kafai koe e nofo i he tahi atunuku, e mafai koe ke lehitāla ke palota kafai koe e:

- 18 o tauhaga pe i luga ake, ma
- na nofo holokatoa i Niu Hila i he piliota ova atu i te tauhaga i tona olaga
- ko koe ko he: hitiheni Niu Hila ma e nofo i Niu Hila i te 3 tauhaga kua teka, PE ko he tino nofo mau mo na mafuaga tau palota mae na nofo i Niu Hila i te 12 mahina kua teka.

E mafai e koe oi apalai ke lehitāla i te taimi e katoa ai to 17 tauhaga.

Kafai koe kua 18 tauhaga, ko koe e lehitāla hako ma kua tapena ke palota.

Lehitala ke palota kafai koe he Māoli

Kafai e iei ho pito Māoli ma ko te taimi muamua tenei kua lehitala ai koe ke palota, e filifili e koe te lihi e lehitala ai to igoa mo na faigā palota: pe ko te lihi mo te lauaitale pe ko lihi o na Māoli.

Ko tau lola e fuafua ki tau filifiliga:

- tefea te kulupu palota e palota ai koe
- Na hui tauva e mafai ke filifili mai ai koe.

Kafai koe na lehitala muamua, e mafai ke hui te lihi e tuhi kiei to igoa i ho he taimi, vaganā:

- i te 3 mahina I mua o te palota fakamua pe ko te palota fakanuku e fai taki 3 tauhaga
- Ko heki fāia ai he palota taigole a te malo ko te huiga e fakahao ai koe ki he koga e fakatino ai te palota taigole.

Ko hea te uiga o te lihi o tau filifiliga kia te koe?

I he faigā palota fakamua, kafai e filifili e koe te lihi lauaitale ko koe e palota ki hō he tino i he palota a te malo. Kafai koe e filifili te kulupu faigā palota Māoli, ko koe e filifili ki he hui mai na palota Māoli. E ke mafaia foki oi palota ki he pāti mai te lihi tenā i te palotaga a te malō, e fua ki te lihi e lehitala ai koe.

Ko te lihi palota e filifili e koe e mafai ke afia ai tau palota i na faigā palota fakaloto i fale. Kafai koe e i te lihi palota a Māoli ma ko tau kau pulepule fakalotoifale e iei he kulupu Māoli e iei, ko koe e palota ki hui mai te kulupu Māoli. Kafai e filifili e koe te lihi lauaitale, ko koe e palota kihe tino e tu mo he koga ehē tuākoia.

E iei ni o popolega agai ki te malu puipui o koe?

Kafai ko koe e popole ki to haogālemu e mafai o na talohaga koe ke fano koe ki luga o te lihi puipuia e hē fakahalalaua. E puipui malu e ki matou o fakamatalaga e hē fokia ki he tino. Kafai ko koe ei luga o te lola ko heki fakailoa aloakia, ko o fakamatalaga e he i loto o te lola palota e lolomi mae e he ke mafaia oi hiaki pe fakahako i luga o te initaneti.

Kafai ko koe e palota, e tatau ke fakatumu fakalelei tau palota fakapitoa ma fakatumu he tahi pepa fakaopopo ki o pepa palota ke fakamautinoa ai pe ko tefea te kulupu palota na lehitala ke palota ai koe. Fano ki **vote.nz** pe telefoni ki **0800 36 76 56** mo ni ietahi fakamatalaga ma he pepa apalai fakatumu.

E vefea ona lehitala au?

E faigofie te lehitala pe fakahako na fakamatalaga agai kia te koe. E mafai koe ke:

- lehitala i luga o te neti **vote.nz** fakaaoga to laihene kave tavale Niu Hila, tuhi malaga Niu Hila pe ko te RealMe ke fakamaonia ai
- vili mai **0800 36 76 56** ma fehili ki hau pepa lehitala ke lafo atu ki a te koe.

Kafai kua uma katoatoa, haini, ma toe fakafoki mai te fomu kia teki matou. Ko to igoa, e fakamaumau i te lihi o na tino palota. Ko te lola o te kulupu palota ko he lihi o na igoa o na tino e mafai ke palota i te faigā palota. Ko to igoa e tatau ke i loto o te lihi o na tino e palota.

E tatau na fakamatalaga uma agai ki a te koe ke mautinoa e hako ma katoatoa maihe lava kafai koe e hifi ki he tahi fale pe ko he kakai.

Fakamautinoa e ia teki matou to tuatui imeli ma to numela telefoni fakaeva ke mafai ai ke hokotaki atu ai koe agai ki na lehitala ma na palota.

Kafa koe e lehitala mo te taimi muamua pe ko te toe fakafou o fakamatalaga, e lafo atu e matou he tuhi pe ko he imeli ke hiaki ai o fakamatalaga pe hako.

E manakomia e koe he fehoahoani ke apalai?

Fehili ki he tino e ke iloa, pe he uō pe hētahi o te kāinga ke fehoahoani atu ke fakatumu tau pepa lehitala, pe fakatumu foki e ia tau pepa.

E he manakomia ke haini e koe te pepa.

Kafai e ke iloa he tino e he ia mafai fakauma, ma haini ta na pepa aua e he malohi pe manakomia ni fehoahoaniga fakapitoa, e mafai koe ke fehoahoani ki ei.

E manakomia ni ietahi fakamatalaga?

Mo ni ietahi fakamatalaga agai ki te lehitala ma te palota:

- ahia te **vote.nz**
- telefoni ki **0800 36 76 56**

Ko na fakamatalaga agai ki te lehitala ma te palota e maua foki i ietahi gagana ma e maua ina tulaga ienei i **vote.nz**

**ELECTORAL
COMMISSION**
TE KAITIAKI TAKE KŌWHIRI